

Talentpotentiale: Dansk juniorelite med succes

Den danske juniorelite klarer sig bedre end seniorerne. Det viser en gennemgang af resultaterne i 2008. Selvom man ikke skal tillægge et enkelt års gode resultater for stor betydning, tyder meget på at de danske talenter har potentiale for fremtidige resultater på seniorniveau. Et fokus på talenterne kan øge den danske konkurrenceevne i fremtiden.

Af professor Klaus Nielsen, Birkbeck, University of London, og senioranalytiker Rasmus K. Storm, Idrættens Analyseinstitut

Indledning

I samtidige pressemeddelelser lige før jul gav både Team Danmark og Danmarks Idræts-Forbund (DIF) udtryk for stor tilfredshed med dansk eliteidræts resultater i året 2008. Der blev vundet 65 medaljer af de Team Danmark-støttede atleter, og selv om dette ikke lever op målsætningen i resultatkontrakten med Kulturministeriet, vurderer Team Danmark 2008 som 'et stort sportsår'. Tilsvarende fremhæver DIF, at dansk eliteidræt i 2008 vandt i alt 118 medaljer ved internationale mesterskaber, hvilket sammen med andre topresultater i bl.a. tennis, badminton, fodbold og golf gjorde det til "et sportsår (der) lover godt for fremtiden".

Selv om tilbagegangen fortsatte i badminton og sejlsport, var der opmuntrende udviklingstendenser i andre idrætsgrene. Håndbold og roning fastholdt det høje internationale niveau, og håndboldherrerne EM-guld var vel årets mest imponerende resultat. Der var markant fremgang at spore i kajaksporten. Dansk banecykling er nu tilbage i den internationale elite, og der var overraskende medaljer og lovende tendenser i svømmesporten.

Resultaterne ved OL var klart bedre end resultaterne ved VM eller tilsvarende i OL-disciplinerne i de to foregående år, både målt i antal medaljer, medaljepoint (1. plads: 3 point, 2. plads: 2 point og 3. plads: 1 point) og top-8 point (1. plads: 8 point, 2. plads: 7 point, ... 8. plads: 1 point).

Det samlede billede er dog ikke entydigt positivt. Den samlede top-8-pointsum var godt nok højere end i 2006 og 2007, hvor summen var ekstraordinært lav, men den er fortsat under niveauet i 1990'erne og frem til OL i 2004. Dette kan tolkes som et udtryk for, at der er færre danskere med blandt de otte bedste i de enkelte discipliner, og fundamentet forekommer derfor mere skrøbeligt end tidligere.

Juniorerne klarer sig bedre end seniorerne

Resultaterne ved årets internationale junior- og ungdomsmesterskaber giver imidlertid et interessant supplement til dette billede af dansk eliteidræts aktuelle konkurrenceevne. Resultaterne tyder på, at dansk eliteidræts niveau på juniorplan faktisk er højere end på seniorplan. Det kan vurderes ved at sammenligne resultaterne ved OL med resultaterne ved junior-VM el. lign. i OL-disciplinerne. Tabel 1 rummer således en oversigt over danske medaljer ved junior-VM el. lign. i 2008 i de

discipliner, der er på OL-programmet¹. Tabellen viser, at den danske juniorelite klarede sig bedre i 2008 end den 'voksne' elite. Junioreliten vandt i alt 3 guld, 3 sølv og 3 bronze ved årets VM el.lign., hvilket var bedre end den 'voksne' elites samlede medaljehøst ved OL i Beijing (2 guld, 2 sølv og 3 bronze).

Tabel 1: Danske medaljer ved junior-VM el. lign. i 2008

Guld:	Cykling (Maria Grandt Pedersen: enkeltstart landevej)
Guld:	Håndbold (U20 mænd ²)
Guld:	Sejlsport (Henrik Solgård/Søren Christensen: 29er)
Sølv:	Håndbold (U20 kvinder)
Sølv:	Ridning (Anna Kasprzak: dressur ³)
Sølv:	Sejlsport (Emil Landry/Jacob Dannefer: multihull open)
Bronze:	Cykling (Sebastian Lander: landevejssløb)
Bronze:	Sejlsport (Sarah Gunni: laser radial)
Bronze:	Kano og kajak (Emil Stær: K1 1000 m)

Nedenstående opstilling viser de øvrige danske top-8 placeringer ved junior-VM el.lign. i 2008. Tilsammen vandt de danske juniorer i alt 90 top-8 points ved VM el.lign. i OL-disciplinerne. Dette er også en smule mere end, hvad senioreliten opnåede ved OL i Beijing, hvor pointsummen var 87.

¹ Oversigten er baseret på resultater fra årets junior-VM i alle de discipliner, der er på det olympiske program. I nogle idrætsgrene afholdes junior-VM i flere forskellige aldersgrupper. Her medtages resultaterne fra den ældste aldersgruppe, f.eks. U-20 fremfor U-17 i fodbold. Der er dog to undtagelser. I cykling og roning medregnes resultater fra junior-VM i stedet for resultater fra U23-VM. I nogle idrætsgrene blev der ikke afholdt junior-VM i 2008, men tidligere år (basketball, fodbold (mænd), hockey, sejlsport (windsurfing), skydning, vandpolo og volleyball). Her medtages resultaterne fra 2007 eller tidligere. I tennis medregnes placeringerne på årets verdensrangliste for juniorer. I discipliner, hvor der ved junior-VM uddeles bronzemedaljer til begge tabende semifinalister, mens der ved OL kun uddeles en bronzemedalje (brydning og fægtning), medregnes begge bronzemedaljørere i oversigten. Derudover er de discipliner, der konkurreres i ved junior-VM, ikke i alle idrætsgrene helt de samme som ved OL. I de tilfælde, hvor antallet af discipliner ved junior-VM er det samme eller mindre end ved OL, medregnes resultaterne i alle discipliner fra junior-VM. Det gælder således sejlsport, hvor der konkurreres i andre ofg færre bådtyper ved World Youth Sailing end ved OL. Det gælder endvidere roning, hvor der ved junior-VM konkurreres i 13 discipliner og ikke 14 som ved OL, men til gengæld er der ingen letvægtsklasser ved junior-VM. I idrætsgrene, hvor antallet af discipliner (f.eks. vægtsklasser) ved junior-VM er større end ved OL, medregnes resultaterne i de discipliner, der er på OL-programmet.

² Der er her medregnet resultaterne fra årets U20-EM, da der kun afholdes U20-VM hvert andet år, og eftersom normalt kun europæiske nationer vinder medaljer ved U20-VM.

³ Anna Kasprzak blev nr. 2 ved Young Riders World Cup finale, hvilket svarer til junior-VM i andre discipliner.

Danske placeringer nr. 4-8 ved junior-VM el. lign. i 2008

- Nr. 4: Bueskydning (hold, kvinder)
- Nr. 4: Cykling (Jimmy Sørensen: enkeltstart landevej)
- Nr. 4: Sejlsport (Katrine Andersen/Rie Luxhøj: 29er)
- Nr. 5: Badminton (Emil Holst/Steffen Andersen: herredouble⁴)
- Nr. 6: Atletik (Rasmus Wejnold Jørgensen: stangspring)
- Nr. 6: Kano og kajak (Esben Østergård/Jimmy Bøjesen: K2 500 m)
- Nr. 6: Kano og kajak (K4 1000 m)
- Nr. 6: Sejlsport (Thorbjørn Schierup: laser)
- Nr. 7: Roning (Toer uden styrmand, mænd)
- Nr. 8: Roning (Dobbeltsculler, mænd)

Den danske juniorelite klarede sig altså i 2008 tilsyneladende lidt bedre end senioreliten, men forskellen er mere markant, end disse tal umiddelbart viser. Ikke alle OL-discipliner er således inddraget i oversigten. I nogle OL-discipliner var der hverken VM, World Cup eller verdensranglister for juniorer, og der er således ikke grundlag for at inddrage dem i oversigten⁵. Det gælder bl.a. dressur for hold, hvor Danmark vandt bronze ved OL. Danmark ville muligvis have vundet medalje ved junior-VM i denne disciplin, hvis en sådan konkurrence havde fundet sted. Dertil kommer, at der ikke var dansk deltagelse ved årets junior-VM i svømning, banecykling og taekwondo, og det er sandsynligt, at det var blevet til i hvert fald top-8 placeringer, hvis Danmark havde deltaget.

Særlig styrke i sejlsport, håndbold og cykling

Som det fremgår af ovenstående, er det især i sejlsport, håndbold og cykling, at danske juniorer vinder topresultater. Danmark vandt tre medaljer ved World Youth Sailing-konkurrencerne, der i 2008 blev afholdt i Canada. Danske sejlere sluttede blandt de seks bedste i fem af de syv bådtyper, der blev konkurreret i, og Danmark blev næstbedste nation lige efter Australien. Danske sejlere har de senere år klaret sig bedre ved de årlige World Youth Sailing-konkurrencerne end tidligere og er nu i den absolutte internationale top blandt juniorsejlerne. Det kunne tyde på, at fødelinjen til den danske sejlerelite er velfungerende, og at der er håb om, at dansk sejlsport kan genvinde den position blandt verdens bedste sejlsportsnationer, som man har mistet det sidste årti.

På juniorplan har Danmark i de sidste 10-15 år været verdens bedste håndboldnation med læssevis af medaljer hos både damerne og herrerne. 2008 var ingen undtagelse. Mens kvinderne tabte finalen i U20-VM til Tyskland med et enkelt mål, vandt herrerne klart finalen i U20-EM over samme modstander.

Mens de danske baneryttere som nævnt ikke deltog ved junior-VM i 2008, klarede de danske landevejsryttere sig glimrende. Det blev til et verdensmesterskab i enkeltstart

⁴ Kvartfinaleplads ved junior-VM i Indien.

⁵ Det gælder marathnløb, 50 km kapgang for mænd, langdistancesvømning, redskabsgymnastik, rytmisk sportsgymnastik og ridning (bortset fra den individuelle dressurkonkurrence, hvor Young Rider World Cup Dressage-finalen svarer til junior-VM). Derudover har det ikke været muligt at finde resultater fra junior-VM i trampolin.

for kvinder og en 3. og 4. plads i henholdsvis samlet start og enkeltstart for de mandlige juniorer.

Kajakroernes resultater ved junior-VM i 2008 tyder på, at der er talenter, som vil kunne forlænge den renæssance for idrætsgrenen, der i 2008 resulterede i uventede topplaceringer ved OL og EM. Også i bueskydning klarede de danske juniorer sig godt i 2008. Det blev til en 4. plads i kvindernes holdkonkurrence i den olympiske recurve-disciplin. Dertil kommer, at Mads Krogshede blev verdensmester i konkurrencen i compound-bue, som ikke er på det olympiske program.

Badminton i tilbagegang

Mens sejleres resultater på juniorplan som nævnt er klart bedre end seniorernes resultater de senere år og dermed kan tolkes som en mulighed for fremover at vende tendensen til svækket konkurrenceevne, er der ikke samme positive tendenser inden for badminton, der ligeledes har oplevet en klar tendens til forringet konkurrenceevne i løbet af det sidste årti. De danske resultater ved de årlige junior-VM har i mange år været klart ringere end seniorernes resultater. I denne henseende var der ingen opmuntringer at hente ved dette års VM. Det bedste danske resultat var en kvartfinaleplads i herredouble.

I 2008 blev det ikke til nogen dansk finaleplads ved junior-VM i roning. De danske juniorroere har også de foregående år opnået dårligere resultater end seniorerne. Dette kan dog ikke entydigt tolkes som tegn på ringere dansk konkurrenceevne på juniorplan end hos seniorerne, eftersom der kun konkurreres i tunge klasser ved junior-VM, mens alle danske medaljer i roning hentes i letvægtsklasserne. Dertil kommer, at Danmark faktisk vandt guld ved junior-VM i en af de tunge klasser i 2006.

Danmark i front i Norden

Danmark klarede sig i 2008 markant bedre end de øvrige nordiske nationer ved junior-VM i OL-disciplinerne. Ingen af de andre nordiske lande vandt guld ved junior-VM. Dette fremgår af tabel 2, der også omfatter en række andre sammenlignelige nationer. Holland var i 2008 kun en smule bedre end Danmark på juniorplan i 2008. Alle andre mindre og mellemstore vesteuropæiske lande klarede sig dårligere end Danmark. Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at store idrætsnationer som Spanien og Canada, der vinder klart flere medaljer ved OL, ikke klarede sig bedre end Danmark i junior-VM.

Tabel 2: Medaljer og medaljepoint ved junior-VM el.lign. i 2008: Danmark og udvalgte lande

	Guld	Sølv	Bronze	Medaljepoint ⁶
New Zealand	5	3	5	26
Holland	2	7	4	24
Serbien	4	2	5	21
Danmark	3	3	3	18
Spanien	1	4	7	18
Tjekkiet	2	4	2	16
Canada	0	4	8	12
Belgien	2	1	1	9
Grækenland	1	1	4	9
Kroatien	0	2	5	9
Sverige	0	2	4	8
Irland	1	1	2	7
Slovenien	1	1	2	7
Østrig	0	2	1	5
Norge	0	1	1	3
Schweiz	0	0	3	3
Finland	0	0	2	2
Island	0	0	0	0
Portugal	0	0	0	0

To andre mindre nationer klarede sig dog endnu bedre end Danmark. New Zealand vandt hele 13 medaljer heraf 4 guldmedaljer i svømning. Serbien vandt kun 3 medaljer ved VM, men klarede sig markant bedre ved junior-VM med i alt 11 medaljer, heraf guld ved junior-VM i basketball med finalesejr over USA.

Tabel 3 nedenfor viser, hvilke nationer der klarede sig bedst ved årets junior-VM el.lign. i OL-disciplinerne. Resultaterne ved junior-VM i 2008 sammenholdes med resultaterne ved OL. Tabellen omfatter de 26 bedste lande, der tilsammen opnåede flest medaljepoint, samt fem andre lande, der klarede sig enten markant bedre eller markant dårligere ved junior-VM end ved OL. Det fremgår, at de nationer, der klarer sig bedst på juniorplan er de samme som dem, der vinder flest medaljer ved OL. Det er nøjagtig de samme nationer, der er i top-10 som ved OL.

Der er dog også markante forskelle på de enkelte landes resultater ved junior-VM sammenlignet med OL. Det mest iøjnefaldende er, at Tyskland klarede sig markant bedre blandt juniorerne end ved OL. Også Rusland opnåede væsentligt bedre resultater ved junior-VM end ved OL. Omvendt var både USA's og Kinas medaljehøst en hel del mindre blandt juniorerne end ved OL. Amerikanske atletikfolk og svømmere er også på juniorplan verdens bedste, men forskellen til de næstbedste nationer er her mindre end blandt de 'voksne' idrætsfolk. Kina er også på juniorplan verdens bedste i traditionelle paradediscipliner som badminton, bordtennis og

⁶ mp =medaljepoint (1. plads: 3 point, 2. plads: 2 point, 3. plads: 1 point).

udspring og er også ved at slå igennem i andre idrætsgrene, men tilsyneladende i mindre grad, end det var tilfældet på seniorplan ved OL. Derudover deltog Kina ikke i 2008 ved junior-VM i flere idrætsgrene - bl.a. i vægtløftning og roing, hvor landet givet vis ville have vundet mange medaljer, hvis de havde været med.

Tabel 3: De bedste nationer ved junior-VM el.lign. i 2008 sammenlignet med medaljer ved OL (målt ved medaljepoint)

	Guld	Sølv	Bronze	Medaljepoint	mp(OL) ⁷	Forskel ⁸
Rusland	35	20	23	168	127	41
USA	31	18	18	145	194	-49
Tyskland	23	23	22	137	61	76
Kina	19	17	15	106	180	-74
Australien	10	12	15	69	85	-16
Japan	10	8	23	69	46	23
Italien	9	17	7	68	51	17
Frankrig	12	6	13	61	67	-6
Storbritannien	8	11	10	56	90	-34
Sydkorea	9	4	11	46	65	-19
Polen	7	7	10	45	19	26
Ukraine	5	7	11	40	44	-4
Cuba	5	7	9	38	39	-1
Tyrkiet	7	4	7	36	14	22
Ungarn	6	4	10	36	23	13
New Zealand	5	3	5	26	16	10
Rumænien	3	6	5	26	10	16
Kenya	4	5	2	24	24	0
Holland	2	7	4	24	27	-3
Iran	2	5	7	23	4	19
Serbien	4	2	5	21	4	17
Hviderusland	0	7	7	21	26	-5
Egypten	4	3	1	19	1	18
Brasilien	4	1	4	18	25	-7
Danmark	3	3	3	18	12	-6
Spanien	1	4	7	18	36	-18
Indien	3	3	2	17	5	12
Columbia	2	3	4	16	3	13
Jamaica	1	4	1	12	26	-14
Kasakhstan	0	4	2	10	21	-11
Norge	0	1	1	3	20	-17

⁷ Her er fraregnet medaljerne ved OL i de discipliner, hvor der ikke afholdes junior-VM el.lign. og derfor ikke indgår i oversigten (se note 5). For Danmark medregnes således ikke bronzemedaljen i dressur for hold.

⁸ Forskellen skal dog tages med et gran salt, eftersom resultaterne ved junior-VM ikke altid giver et pålideligt udtryk for styrkeforholdene på juniorplan. I nogle tilfælde deltog de nationer, der på seniorplan er klart bedst i en idrætsgren således slet ikke i junior-VM 2008. Det var tilfældet i banecykling, beachvolley, bueskydning og vægtløftning, hvor henholdsvis Storbritannien, Brasilien, Sydkorea, og Kina slet ikke deltog ved årets junior-VM. Derudover var Kina fraværende i flere andre idrætsgrene. Dette indebærer, at de angivne forskelle mht. medaljepoint ved junior-VM og OL i nogle tilfælde er en smule fortegnede, men tendensen kan man givet vis regne med.

En række andre nationer klarede sig markant bedre ved junior-VM end ved OL. Det gælder først og fremmest Japan, Polen, Tyrkiet og Serbien samt en række folkerige, fattige lande (Iran, Egypten, Indien og Columbia), hvor resultaterne viser et talentmæssigt potentiale for langt bedre OL-resultater fremover end hidtil. Omvendt klarede junioreliten fra lande som især Storbritannien, men også Australien, Sydkorea, Spanien, Jamaica, Kasakhstan og Norge, sig markant dårligere end seniorerne ved OL. I Sydkoreas tilfælde kan forskellen dog forklares ved, at de ikke sendte deltagere til årets junior-VM i bueskydning, og i Storbritanniens tilfælde ville forskellen have været klart mindre, hvis landet havde deltaget ved årets junior-VM i banecykling.

Større fokus på junioreliten?

Når der i sommeren 2010 afholdes de første Youth Olympic Games i Singapore, vil styrkeforholdene mellem de enkelte lande komme endnu klarere til udtryk. Det kan forventes, at disse ungdomslege vil indebære, at elitesport på juniorplan vil få væsentlig større mediemæssig og politisk opmærksomhed end hidtil. Rekruttering, udvikling og forædling af talenter indgår i stigende grad som en væsentlig bestanddel af de nationale eliteidrætssystemers konkurrenceevne. Resultaterne ved junior-VM i 2008 og ved de kommende olympiske ungdomslege er særdeles interessante i denne henseende. Det er dog ikke ganske entydigt, hvordan de skal tolkes. De kan tolkes som udtryk for det talentmæssige potentiale, som systemerne har til rådighed at arbejde med. I Danmarks tilfælde viser resultaterne i 2008 således, at Team Danmark og specialforbundene har et særdeles godt talentmateriale at udvikle og forædle i især håndbold, sejlsport og cykling.

Resultaterne kan dog også tolkes som udtryk for forskelle i ressourceindsats og effektivitet i talentrekruttering og arbejdet med junioreliten i de enkelte lande. Det er således klart, at der er store forskelle mellem de enkelte landes eliteidrætssystemer i henseende til talentrekruttering og talentudvikling. Nogle lande såsom Kina og Australien og flere af de østeuropæiske lande er kendetegnet ved en meget systematisk indsats i så henseende, mens det er klart mere tilfældigt i andre lande såsom USA. I Danmark er indsatsen i denne henseende ikke på niveau med de mest fremtrædende lande, og i Idrættens Analyseinstituts evaluering af Team Danmark blev dette udpeget som et af de punkter, hvor forbedringer vil kunne forøge effektiviteten af ressourceindsatsen i det danske elitesportssystem.

De gode resultater er i vente

I denne sammenhæng er det interessant at konstatere, at Danmark alligevel klarede sig godt i internationale juniorkonkurrencer i 2008. Det kan tolkes som udtryk for, at talentmassen er stor og slår igennem på internationalt juniorplan på trods af mindre systematisk elitearbejde på dette niveau i forhold til mange andre lande.

Det kan også ses som resultat af, at (nogle af) specialforbundene allerede gør et stort og vellykket arbejde med talenterne, før de kommer ind i Team Danmarks regi.

Endelig kan det også ses som tegn på lovende muligheder fremover.

Når juniorerne evner at opnå så gode resultater, selv om de ikke er underlagt en ligeså systematisk og ressourcetung indsats som i mange andre lande, er der mulighed for

endnu bedre resultater fremover, når Team Danmark for alvor kommer på banen i forbindelse med forædling af talentmassen. Set i forhold til, at der jf. ovenstående synes at være en vis sammenhæng mellem de enkelte landes styrkeforhold på juniorniveau og deres resultater på seniorniveau, peger meget derfor på, at der kan være noget at hente ved et fokuseret talentarbejde. Skal Danmark på medaljepodierne i fremtiden er her altså et område at fokusere.

Det kan selvfølgelig også være, at juniorelitens resultater i 2008 var ekstraordinært gode og måske er en enlig svale. Derfor skal man tage ovenstående med et vist forbehold, men meget tyder på, at dansk eliteidræt trods alt er godt stillet, hvis juniorresultaterne tages som strømpil på, hvad fremtiden vil bringe. Det bliver spændende at følge.

Klaus Nielsen og Rasmus Storm har gennem de seneste år forsket i dansk og international eliteidræt, herunder udviklingen i de internationale styrkeforhold. Senest har de i samarbejde vurderet den danske konkurrenceevne i forbindelse med en større evaluering af Team Danmarks støttekoncept.